

**KGORO YA THUTO YA GAUTENG
DITLHAHLOBO TŠA MAREMATLOU**

**SEPEDI LELEME LA GAE
MAEMO A MAGARENG
(Lephephe la Pele)**

**KAROLO YA A
POTŠIŠO 1**

- 1.1 Re kang ditšweletšwa tša Afrika – Borwa. (2)
- 1.2 - Tlholego ya mešomo
 - Go gola ga ekonomi
 - Go fediša bomenetša (3)
- 1.3 Ka go reka ditšweletšwa tša Afrika – Borwa ka gore bengdifeme ba tla tšwela pele go beeletša mo nageng. (2)
- 1.4 Di tla kgona go oketša peeletšo ya tšona ka go katološa difeme tša bona. (2)
- 1.5 Bomenetša bo golela godimo/Karabo ya boikgopolelo ye e kwalago go tšwa morutwaneng e tla amogelwa. (2)
- 1.6 - Ka gore batho ba thome go itirela ditšweletšwa tša bona ba se tshepe tša moše wa mawatle.
 - Go ka thušwa bana bao ba sa kgonego go išwa dikolong ka lebaka la bodiidi. (Karabo ya maleba ya go kwagala e tla amogelwa.) (2)
- 1.7 Go šireletša mešomo yeo e lego gona le go hlola ye mefsa ye e ka bago 22 go milione o tee wa diranta ge go rekwa ditšweletšwa tša Afrika – Borwa go na le gore go rekwe tša moše wa mawatle. (2)
- 1.8 Go fediša bodiidi. (2)
- 1.9 Mmetla šapo la tlala o betla a lebišitše wa gabo. – Go ra gore ge o ka reka ditšweletšwa tša Afrika – Borwa o tla thuša ba bangwe ba naga ya geno ka mošomo. (2)
- 1.10 Ke wa go kgatha tema go agweng ga naga lefsa. (2)
- 1.11 Ke ge re reka ditšweletšwa tša naga ya rena fela, le dinaga tše dingwe di reka go tšwa go rena. (Boikgopolelo go tšwa morutwaneng bja maleba bo tla amogelega.) (2)
- 1.12 O re ke nako ya gore mang le mang a eme a sware bokamoso bja naga ye ka diatla tše pedi ka go reka ditšweletšwa tša yona. (2)

[25]

**KAROLO YA B
KAKARETŠO**

POTŠIŠO 2

Dikarabo tša karolo ye di tla tla ka tsela ye:

A – Motho wa boraro

(2)

B – Dikgopolo/Dintlha tše di latelago di fiwe ka yona tatelano ye:

- Ke nako ya ngwaga yeo barutwana ba swerwego ke mošomo wa go itokišetša ditlhahlobo.
- Motho yo ke yo mongwe yoo a ba lakaletšago mahlatsa le mahlogonolo.
- Motho yo o ile a ya mafelong ao go ona go nwelwago mabjala gomme a nyamišwa ke seo a ilego a se bona.
- Bontši bja batho bao ba bego ba le fao ke bana ba sekolo.
- Barutwana ba be ba itshwere gampe.
- O tshwenyegile ge a bona barutwana ba itshenyetša bophelo ka go se bale ba lebeletše meletlwana ya go sa re selo.
- Barutwana ba swanetše go fetša maitshwaro a bona ge ba nyaka tšwelopele.
- Tsela ya go kgaoletša ga e gona le ge o nyaka go tšwelela o swanetše go šoma ka maatla le phegelelo go seo o se nyakago.

(7)

C – Botelele bjo bo nyakegago

(1)

[10]

**KAROLO YA C
THUTAPOLELO**

POTŠIŠO 3

3.1

3.1.1 nama, šetše, ile, hlwago, tloga

5 x 1 = (5)

(a) Re swanetše --- Ga ra swanela

(b) Ge o ka bona --- Ge o ka se bone

(c) Ba etšwa ka phapošing --- Ba sa tšwe ka phapošing

(d) Barutiši ba gopotše bana ba --- Barutiši ba se gopotše bana ba

(e) Go tloga re kokotela --- Go tloga re sa kokotele

5 x 1 = (5)

3.2

3.2.1 (a) Modirišotaelo – Sepelang

(b) Modirišogore – Gore le aga malapa a lena/Gore le ithute

(c) Modirišogo – Go šoma

3 x 1 = (3)

3.2.2 - sona: Go fiša ga sona ga go kgotielelele.

- lena: Re letetše gore lena le ba etele pele.

2 x 1 = (2)

[15]

POTŠIŠO 4

4.1

- 4.1.1 - Monna yo o feta mo ka mehla.
 - O a nyatša monna tena, o tshepile go ya molaong.
 - Maloba ke mmone a feta mo. 3 x 1 = (3)
- 4.1.2 - Se mpotše ka molatonyana wo wa gago.
 - O šetše o na le mothwana ke a go bona.
 - Ga ke iše felo ka mathatanyana a gago.
 - Letswalwana la gago ga ke iše felo ka lona. 4 x 1 = (4)
- 4.1.3 - Batho ba tla otlela ka lebelo.
 - Letswalo la motho le tla ya kae?
 - Batho ba tla romelwa kgolegong. 3 x 1 = (3)
- 4.2
- 4.2.1 - Go se kwagale selo ka nokeng
 - Go homotšwe kudu
 - Modumo wo o dirwago ke pula ge e ena 3 x 1 = (3)
- 4.2.2 - Aowi ...
 - Mmalolo! 2 x 1 = (2)
 [15]

POTŠIŠO 5

Ge a fihla, o tla tloga le ba ba latelago : Matome a na le Mokgadi le bana.
 A naa ba tla dumela? 5 x 1 = (5)

5.2

- 5.2.1 Basetsana ba jele nama ba e fetša. (1)
 5.2.2 Ba swerwe ke mmušo wa go loka. (2)
 5.2.3 Ba swere mphago wo montši (2)

[10]